

Redovisning – Gränsöverskridande verksamhet vid Råbäcks Mekaniska Stenhuggeri 2017

Bakgrund

Stenhuggeriet beviljades i juni 2017 stöd för genomförande av gränsöverskridande verksamheter under sommar och höst 2017. I beslutet uppmanades vi till aktiviteter riktade till barn, unga och/eller nyanlända. Denna redovisning är en sammanfattning av vad som genomförts inom projektet.

(Samtliga bilder i rapporten kan fritt användas av Arbetets museum för användning på webb och i trycksaker i syfte att marknadsföra gränsöverskridande verksamhet och ungdomsprojekt. Fotografens namn skall anges och bilderna får ej säljas vidare)

Planering av aktiviteter och framtagning av projektplan

Planeringen av vad som skulle ske under sommaren utgick naturligtvis ifrån vår ansökan och den preliminära projektplan vi tog fram efter att vi fått beslut om stöd. Detaljerna togs dock i huvudsak fram då alla årets feriearbetande ungdomar (6 st, 2 killar o 4 tjejer) fanns samlade samtidigt för att få sin introduktionsutbildning. (bilagt finns introduktionsschemat)

Bild 1
 Pressbesök 2017-06-30

Foto: Ola Göransson

Bild 2
 Guideträning för kommunalrådet i Götene kommun

Foto: Ola Göransson

Bild 3
 Planeringsmöte med kommunens integrationsansvarig

Foto: Ola Göransson

Ungdomarna deltog, delvis utöver introduktionens schemalagda punkter, i flera olika möten med representanter från Stenhuggeriets Vänner, Hållbart Avstamp, Götene kommun och andra samverkanspartner. Många idéer dryftades och ungdomarna var mycket aktiva och bidrog i hög grad till planens innehåll.

Projektet uppmärksammades också i lokal press. (se ovan notiser ur NLT 2017-07-03). Justeringar och anpassning i planen gjordes sedan under hela projektperioden.

Samverkansparter

För att genomföra projektet har vi haft ett gott och nära samarbete mellan flera olika parter. Flera personer som jobbat i projektet är verksamma i mer än en av parterna vilket har hjälpt till att få samarbetet att flyta gränslöst/gränsöverskridande och smidigt.

De viktigaste parterna utöver ideella krafter från våra egna organisationer Föreningen Stenhuggeriets Vänner o Stiftelsen Råbäcks Mekaniska Stenhuggeri har varit det sociala företaget Hållbart Avstamp, Götene kommun och Studieförbundet.

Samverkan har också skett med Support Group i Götene, SFI Lidköping, Ambassadörer för Biosfärområdet Vänerskärgrården med Kinnekulle och förskolorna i Vinninga och Filsbäck samt en del andra ideella krafter och/eller privatpersoner.

Vårt samarbete med Götene kommun

För att nå ut till närboende nyanlända, såväl de som redan fått asyl, som de som väntar på beslut tog vi tidigt kontakt med kommunens integrationsordnare och en del andra kontakter som vi har sedan tidigare. Vi deltog bl a vid språkträningmöte inne på biblioteket i centrala Götene, där vi presenterade vårt projekt och knöt kontakter.

Med hjälp av kommunen och dessa kontakter löstes en del praktiska frågor så att nyanlända fick information om oss och gavs möjlighet att besöka Råbäcks hamn under sommaren och/eller delta vid den aktivitetsdag för nyanlända barnfamiljer vi ordnade den 29 juli.

Bild 4
Presentation av Råbäcks Mekaniska Stenhuggeri och vårt projekt vid språkträning i biblioteket Götene
Foto: Ola Göransson

Fikarasten är ett integrationsprojekt i Götene där nyanlända med behov av språkträning får möjlighet att "gå och fika" med någon svensk bekant. Projektet vidgades i somras till att även omfatta besök i Råbäcks hamn, där det då ingick en visning av stenhuggeriet

Bild 5
Entrebiljett – utarbetad utifrån "Fikarastens" koncept men anpassad till vårt gränsöverskridande projekt i Råbäck
Layout: Anna Lokrantz

Genomförda aktiviteter.

"Fikarast" i Råbäcks hamn.

Götene kommun driver ett projekt kallat "Fikarasten". En del i projektet är att de som är i behov av språkträning får möjlighet till att "gå och fika" med någon svensk bekant. De får en biljett vid medborgarkontoret i Götene som berättigar till fika och får sedan själva välja café. Vi träffade en överenskommelse med projektet "Fikarasten" så att det även gick att besöka Råbäcks Hamn och få en guidning på svenska i stenhuggeriet. En särskild biljett togs fram som intresserade fick hämta på biblioteket i centrala Götene. (se bild 5).

Nyanlända gavs därmed möjlighet att besöka oss när det passade dem förutsatt att de själva ordnade transport till/från Råbäck. Därmed hoppades vi också att alla våra ungdomar (oavsett arbetsschema) skulle få tillfälle att träffa nya svenskar.

Under sommaren fick vi många besök av personer med utländsk bakgrund men mycket få utnyttjade gratisbiljetten.

Vi tror dock att den information vi spred inom projektet Fikarasten var värdefull och blev väl mottagen. Ett exempel är att den busstransport som erbjöds inför den familjedag vi ordnade den 29 juli blev fullbokad mycket snabbt.

Språkträning vid stenhuggeriet.

Vår avsikt var att knyta och schemalägga någon Göteneungdom med behov av språkträning (svenska) direkt till sommarverksamheten. Möjlighet att hjälpa till i kiosken eller med andra enklare uppgifter skulle finnas men utan att något egentligt krav på arbete utöver att träna svenska skulle finnas. Det visade sig dock lite svårt att med kort varsel lösa transportfrågan för de ungdomar från Götene som kunde vara aktuella. I stället hittade vi en lösning där en ung irländsk kille som läste på SFI i Lidköping fanns på plats lite då och då, tränade svenska och hjälpte till med diverse göromål.

Bild 6

Peter Larkin, språktränade och hjälpte till i kiosken. Han arrangerade också besök av Studieförbundet filmklubb o SFI studerande från Lidköping.

Foto: Maja Linnea "Neaton"

Aktivetsdag för Studieförbundet filmklubb o SFI i Lidköping 15 juli

En grupp personer som under vinter/vår deltagit i Studieförbundet Lidköpings filmklubb bjöds in. Huvudsakligen utgjordes dessa av personer som också gått på SFI i Lidköping. Transport till/från Lidköping med bil ordnades för de som inte själva kunde ta sig till/från Råbäck. Några kom med Kinnekulletåget och samling var vid Trolmens järnvägsstation. Därifrån utgick en guidad vandring genom Råbäcks kalkbruk, ner längs den gamla banvallen till Råbäcks Hamn. Guidningen innehöll en genomgång av kalkbrukets historia och Kinnekulles geologi samt en hel del information om växter som fanns längs vägen. En av deltagarna, kom ursprungligen från Syrien och var apotekare. Han var mycket intresserad av växter och guidningen kom därför att handla en hel del om Kinnekulle flora. Nere vid stenborden i Råbäcks hamn tändes grillar och vi åt en gemensam måltid. Efter trevlig samvaro och god mat gav våra duktiga ungdomsguider också gruppen en ingående guidning av stenhuggeriet.

Bild 7

Råbäcks kalkbruk
Foto: Ola Göransson

Bild 8

Maja Tjeder guidar i stenhuggeriet
Foto: Peter Larkin

Vernissage den 19 juli

Med start den 19 juli visades under en period stenkonst på stenhuggeriet. Våra feriearbetare bistod till viss del med marknadsföring och hjälpte också till med praktiska göromål under vernissagen då det bl. a. bjöds på dragspelsmusik.

Familjedag den 29 juli

I anslutning till den ordinarie arbetsdagen i Stenhuggeriets Vänner lördagen den 29 juli genomfördes en aktivitetsdag med huvudsaklig målgrupp nysvenska barnfamiljer boende i Götene. Datum för genomförandet valdes så att medlemmar från Stenhuggeriets Vänner fanns på plats och kunde visa stenhuggeriet i drift.

Detaljplaneringen av programmet gjordes av våra feriearbetande ungdomar i samverkan med Hållbart Avstamp och några ambassadörer från Biosfärområde Vänerskärsgården med Kinnekulle. (nedan finns det programblad som gällde under dagen)

Avstamp Kinnekulle	
PROGRAM LÖRDAGEN DEN 29 JULI, RÅBÄCKS HAMN	
09.30	AVFÄRD GÖTENE
10.00	ANKOMST Råbäcks Hamn
10.00 – 10.30	Gruppindelning o fruktstund
10.30 – 12.30	GRUPPAKTIVITETER BARNGRUPPER (3 st) 30 min/grupp + 10 min för gruppyten/reserv
Aktivitet 1	Fåglar/ fågelskädnig i tubbkäare/Fågelholk
Aktivitet 2	Sten/geologi
Aktivitet 3	Växter, djur o natur i närområdet
VUXENGRUPP (1-2 st)	GUIDAD VISNING AV Råbäcks Mekaniska Stenhuggeri - Maskiner i drift - Sten och Geologi - Stenkonst
MATGRUPP	Förberedelser för måltid
12.30 – 13.45	MAT /PICKNICK – GRILLAR FINNS TÄNDA
13.45 – 14.00	UTDELNING DIPLOM / PRESSINFORMATION
14.30	AVFÄRD från Råbäck

		
		

Stenhuggeriet var öppet och visade såväl maskiner i drift som handhuggning av kalksten.

Som avslutning fick deltagande barn genomgå en liten test utformad av de feriearbetande ungdomar som guidat i hamnen under sommaren.

Bild 9, Samling i Råbäcks hamn inför aktivitetsdagen
Foto: David Kennedy

Deltagare till familjedagen rekryterades i viss mån via vår egen marknadsföring, på facebook och hemsida samt muntlig information till besökare i hamnen, men främst via Götene kommuns upparbetade kanaler att nå ut till nyanlända barnfamiljer.

Med erfarenhet från tidigare år satte vi en begränsning i antal till ca 25 barn och lika många vuxna. Integrationssamordnaren på kommunen hjälpte oss att hantera anmälningar och bokade också en busstransport.

Bussen blev snabbt fullbokat och några deltagare ordnade därför egen transport. Totalt kom 55 personer varav ca 30 barn. (ca 60% var flickor/kvinnor o 40% pojkar/män)

Lokalradion, P4 Skaraborg, fanns på plats och gjorde två direktsända nyhetsinslag under dagen. Ett par dagar senare sändes också ett tredje lite längre radioinslag. (Se <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=97&artikel=6747751>)

Bild 10

Anas Alsaid Ahmad har drivit stenhuggeri i Libyen och kan bli en värdefull förstärkning till Råbäcks Mekaniska Stenhuggeri. Dottern Bissan Alsaid Ahmad pratar bra svenska och intervjuas här i direktsändning P4 Skaraborg

Foto: David Kennedy

Även lokalpress (NLT) uppmärksammade dagen och reportage skrevs 2017-07-31 (Se nedan)

NLT MÅNDAG 31 JULI 2017 ► Munspeislegenden Charlie McCoy till Mariedal SISTA SIDAN

Naturnära dag gav kunskap

Aktivitetsdag för nyanlända i Götene gav nya insikter

Lördagen bjöd på en välfyllt aktivitetsdag vid tätorts hamn som bland annat riktade sig till nyanlända barnfamiljer i Götene kommun.

– Det är viktigt att både vuxna och barn får lära sig platsen med dess natur och kultur, sa Omar Alsaged som flytt från kriget i Syrien och Libyen.

Allt dagen som besöktes av omkring 55 personer var gränsöverskridande visade sig i att det kom familjer från fyra länder.

Aktiviteterna för barnen var uppdelade på tre stationer med en för de vuxna, där informationen handlade om Kinnekulles natur och kultur.

Bland dessa stationer ska först nämnas där fagelhämnaren Martin Bolms lärde barnen att spela bang Bang-balkar. En konst som lita Anas Alsaid Ahmad på med familjen kom. Vid en annan station undervisade Pern Grönsson från Biosfärområdet om olika stationer på kullen.

Stenuggeriet Charlie McCoy tog med sig de olika grupperna på en spännande vandring i skogen för att de skulle lära sig om växter och träd som är typiska för just Kinnekulle.

De vuxna fick för sin del en lektion om olika stenar.

Allt barn är härligt vengiga visade bland andra senlige Holger Lohrman som undrade hur man odlar vattenmelon. Svaret från NLT:s utslände blev lärande att det förmodligen sker i trädgårdslandet som gurkor.

Ett viktigt inslag var det avslutande testet för barnen som vad de lärt sig under dagen där de sedan belönades med diplom.

Stenhuggeriet var försäkrat av Peter Andersson

Amal Awadras spikade av hjärtans lust under fagelhämnaren Martin Bolms överinsende.

Det var bara att inställa i Nura Brakats ord: – Det var roligt att se att alla som kom var så engagerade och intresserade av aktiviteterna.

Arrangör var organisationen Arbetsam som gav stöd, föreningen Stenhuggeriets vännar, det sociala föreningsslaget Hållbart avstamp, samt ambassadörer från Biosfärområdet Vänerskärsgården med Kinnekulle och Götene kommun.

MATZ NILSSON
www.matznilsson.se

Barnen hade en drömlig tillvaro

Genom vårt samarbete med några av Biosfärområde Vänerskärsgården med Kinnekulles officiella ambassadörer ordnades tre olika stationer för barn. Medlemmar ur Stenhuggeriets Vänner och våra feriepraktikanter tog hand om de vuxna. Efter maten, som lagades gemensamt vid tända grillar, och efterföljande kaffe samlades barn o vuxna inne i det gamla stenhuggeriet där våra ungdomar hade förberett ett litet förhör med frågor som testade vad barnen lärt sig under dagen.

Bild 10
Fågelholksbygge med biosfämbassadör
Martin Bolms

Foto: Peter Larkin

Bild 11
Förväntansfulla blivande miniambassadörer och deras
föräldrar

Foto: Ola Göransson

Bild 12
Feriearbetarna Robin Johansson,
Iman Sager-Zaaroura o Alice Enoxon
håller förhör och diplomerar
miniambassadörer
Foto: Ola Göransson.

Aktivitetssdagen blev mycket uppskattad och lyckad. Avslutningen med förhöret, frågorna och barnens engagerade svar spred mycket glädje till alla som fanns på plats. Samtliga deltagande barn fick godkänt och diplomerades till **Miniambassadörer för Kinnekulle**. Barnen uppskattade förstås att få diplom men än mer uppskattat var kanske att uppvisande av diplommet berättigade till en glass i kiosken.... 😊

Besök av dagverksamheten vid äldreboendet i Götene 31 juli

Dagverksamheten, dit äldre personer som inte är bosatta på äldreboendet utan bor kvar i eget boende men behöver hemhjälp kan komma dagtid, gjorde den 31 juli en utflykt till Råbäcks Hamn. Vi hade egentligen inte planerat något särskilt för dem men eftersom det passade väl in i vårt gränsöverskridande projekt föreslog de guider som jobbade just den dagen att vi skulle ge dem en specialanpassad guidning vilket de gjorde.

Bild 13
Robin Johansson, Iman Sager-Zaaroura ger en geologi och
museiguidning till dagverksamheten i Götene.

Foto: Ola Göransson

Det var verkligen imponerande att höra våra guider anpassa sitt sätt att uttrycka sig och lägga upp rundturen i Stenhuggeriet så att alla, trots svag hörsel och/eller svårigheter att röra sig kunde delta. Efter guidningen kom flera personer ur gruppen spontant fram till vår handledare och tackade hjärtligt för upplevelsen de fått 😊

Råbäcks kalkbruk 3 augusti.

Råbäcks kalkbruk som ligger ca 2 km från stenhuggeriet har en stark historisk koppling till Råbäcks hamn. Under feriearbetarnas sista arbetsvecka utfördes kontroll av skyltar o ledmarkeringar samt visst annat underhållsarbete längs den geologistig som finns där. Som avslutning ordnades den 3 augusti en publik guidad vandring. Vandringen marknadsfördes under sommaren via sociala medier och anslag nere i hamnen (se nedan)

VÄLKOMMEN ATT "GÅ I KALKEN"

Guidad vandring till RÅBÄCKS KALKBRUK
(tar ca 1,5 tim)

3 AUG KI 16.00
(Samling i Råbäcks Hamn, vid glasskiosken)

Pris 40 Kr, (barn under 12 år gratis i sällskap med vuxen)

Kalkbruket är en registrerad fornlämning. Det finns ett stort antal kalkugnar. Några är fyllda men har aldrig tänds. Här finns också stora högar av så kallad rödfyr.
Under kalkbrukets aktiva tid fanns stora vegetationsfria ytor, rök från kalkbränningen och många människor i arbete.

Ungdomarna deltog också under sommaren vid framtagande av en enkelt utformad "guidemanual" som till viss del bygger på den geologivagn de nyttjat under sommarens guidningar vid stenhuggeriet. Manualen som testades första gången den 3 augusti användes senare också under kulturarvsdagen den 10 september och kommer förmodligen att vidareutvecklas framöver.

Tyvärr var det mycket dåligt väder den 3 augusti så antalet deltagare blev inte så stort.

Bild 14

Ösregn under vandringen i kalkbruket

Foto: Ola Göransson

Bild 15

Karin Nilsson dotter handleder barn som testar stenhuggning under kulturarvsdagen 10 september

Foto: Eric Julihn

Kulturarvsdagen 10 september

Under kulturarvsdagen söndagen den 10 september genomförde vi, liksom tidigare år ett samarrangemang med Skaraborgs Geologiska Sällskap, Hållbart Avstamp och Vikingskeppet Sigrid Storråda. Arrangemanget ingår i vår ordinarie verksamhet och hade genomförts oavsett stödet från Arbetets museum eller ej. Vi vill dock nämna det i denna rapport eftersom vi tycker det är ett mycket bra exempel på en väl fungerande och gränsöverskridande aktivitet där olika intressen samverkar.

Miniambassadörer för Biosfärområde Vänerskärsgården med Kinnekulle 19 oktober

I strålände solsken och i samverkan med Hållbart Avstamp, förskolorna i Vinninga och Filsbäck, Biosfärområde Vänerskärsgården med Kinnekulle och några ambassadörer därifrån genomfördes en utbildningsdag för förskolans barn i Råbäcks hamn den 19 oktober.

Bild 16

Blivande miniambassadörer anländer
Foto: Ola Göransson

Bild 17

Kinnekulles stenarter studeras
Foto: Ola Göransson

Bild 18

Diplomen delas ut
Foto: Ola Göransson

Upplägget var att barnen och deras pedagoger skall lära sig om hållbarhetsfrågor. Höstens tema i förskolan var "Sjö och hav" och de tre stationer som fanns försökte därför på olika sätt knyta an till det.

- Kring **sten o geologi** togs fasta på hur kalksten bildats på havets botten. Fossiler studerades och speciell uppmärksamhet ägnades åt den gråtande madonnan ur vars öga det ständigt rinner droppar av olja...

- Vid stationen om **fåglar och fågelskådning** valdes att specialstudera en sjöfågel (Storlom). Barnen fick se fågeln i tubkikare och höra hur den låter genom i förväg inspelat ljud...

- Vandringen i närliggande terräng för att titta på **djur o växter** förlades ner till stranden där man studerade och pratade om det som fanns att se i strandkanten och ute i vattnet ....

Bild 19

Gråtande madonna i grå Kinnekullekalksten.
Konstnär Edna Cers

Foto: Inga Göransson

Stenhuggeriet och miljön i Råbäcks hamn utgör en mycket bra plats där utbildningsmaterial finns att tillgå dels direkt i naturen (sten, växter, djur mm....) och dels i den historia och kultur som finns på platsen. Dagen avslutades med att barnen diplomerades till **"Miniambassadörer för biosfärområde Vänerskärsgården med Kinnekulle"**.

En uppföljning kommer att ske i början av 2018 på förskolan i Vinninga för att se hur barnen (och pedagogerna) denna gång förvaltat sin nya roll som miniambassadörer.

Bakgrund o fakta om konceptet "Miniambassadörer för biosfärområdet Vänerskärsgården med Kinnekulle"

Konceptet med miniambassadörer har tagits fram i Råbäck och vidareutvecklats där under flera år. Förskolan i Vinninga, har varit, och är fortfarande mycket starkt drivande till att förvalta, vidareutveckla och sprida de erfarenheter och idéer som väckts när förskolebarnen diplomerats. Personalen har på hemmaplan fortsatt arbetet tillsammans med barnen och använt och utvecklat lärdomarna i förskolans pedagogiska arbete. De har också varit ute på andra förskolor och berättat om miniambassadörerna och hur arbetet kan förvaltas och användas i vardagen. Miniambassadörskonceptet har också etablerats även på andra håll, såväl inom Biosfärområde Vänerskärsgården med Kinnekulle, som inom andra svenska biosfärområden. Konceptet har också uppmärksammats på internationell nivå inom UNESCO:s nätverk för biosfärområden. Under dagen fanns därför en av biosfärområdet anlitad fotograf på plats som tog fram underlag till en kortare introduktionsfilm som skall användas för att sprida konceptet ytterligare.

INTRODUKTION SOMMARÖPPET RÅBÄCK

- Till slutredovisning gränsöverskridande aktiviteter

Datum	Tid	Plats	Ämne
tisdag 27/6	10.00-11.00	Råbäcks hamn	Intro - Visning av stenhuggeriet - Måns Kjörk (Handledare)
	11.00-12.00	Råbäcks hamn	Arbetstider, scheman och diverse praktiska frågor - Ola G
	12.00-12.30	Råbäcks hamn	LUNCH
	12.30-13.00	Råbäcks Hamn	Arbetsmiljögenomgång / Risker o regler - Inga Göransson, Kvalitet/miljö/arbetsmiljöchef SimFas Sweden AB
	13.00-13.30	Råbäcks hamn	Guideträning
	13.30-14.00	Råbäcks hamn	Hygienregler, livsmedelstillstånd och div regler - Ola Göransson
	14.00 -15.00	Råbäcks hamn	Guideträning + Försäljning Sortiment-priser-kassarapporter mm
	15.00 -16.00	Råbäcks hamn	Kinnekulles geologi o landskap - Eva Gustavsson Göteborgs Universitet
onsdag 28/6	09.30-10.30	Österplana	Studiebesök i stenbrottet
	10.30-11.30	Österplana	Studiebesök Thorsberg Stenhuggeri
	11.30 -12.30	Råbäcks Hamn	Förflyttning + lunch
	12.30 - 13.15	Råbäcks Hamn	Stenhuggeriet historia och nuvarande organisation - Lars-Ola Dahlqvist Stenhuggeriets Vänner
	13.15-14.15	Råbäcks Hamn	Guideutbildning - tips o råd vid guidning! - Barbro Lund Studiefrämjandet Lidköping
	14.15-15.00	Råbäcks Hamn	Guideövning
	15.00 - 16.00	Råbäcks hamn	Biosfärområde Vänerskärgrården med Kinnekulle - Fredrik Hedman Biosfärambassadör
torsdag 29/6	09.30 - 12.00	Råbäcks kalkbruk (samling Råbäcks hamn)	Kinnekulles naturreservat, djur & växter Studiebesök i industrihistoriskt fornminne (Råbäcks kalkbruk) - Birgitta Gärdefors Naturguide & f.d kommunekolog mm
	12.00 -12.30	Råbäcks hamn	LUNCH
	12.30 -13.15	Råbäcks Hamn	Besöksinformation, värdskap mm - Elin Sjöstedt Destination Läckö-Kinnekulle
	13.15 - 14.00	Råbäcks Hamn	Konstutställning på stenhuggeriet - Marie Torvad / Sten Limmergård
	14.00 - 16.00	Råbäcks Hamn	Guideövning + genomgång slutligt arbetsschema
fredag 30/6	09.30 - 10.30	Råbäcks Hamn	Praktiska tips o råd vid försäljning o guidning! - Peter Silow Hållbart Avstamp, Studiefrämjandet mm
	10.30 - 10.45	Råbäcks Hamn	Feriearbete i Götene kommun Åsa Karlsson Kommunalråd
	10.45 - 11.00	Råbäcks Hamn	Guideövning
	11.00 - 11.30	Råbäcks hamn	PRESSINFORMATION (+ fortsatt guideövning)
	11.30 - 12.00	Råbäcks hamn	RESERVTID + Avslutning introduktionen